

**Halina Ginter, Joanna
Pieczonka, Tadeusz
Książek, Wojciech
Antosiewicz, Jacek Koj**

**Częstochowa, st. 49-Rynek Starego
Miasta, AZP 86-48/1**

Informator Archeologiczny : badania 26, 118

1992

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

**Częstochowa, st. 49-Rynek
Starego Miasta
AZP 86-48/1**

**Biuro Badań i Pomiarów Nieniszczą-
cych Krakowskiego Przedsiębiorstwa
Geodezyjnego**

Badania rozpoznawcze wykonali mgr mgr Halina Ginter, Joanna Pieczonka, Tadeusz Książek, Wojciech Antosiewicz. Sprawozdanie na podstawie dokumentacji — mgr Jacek Koj. Finansowane przez Urząd Miasta Częstochowy.

Obserwację struktur podpowierzchniowych płyty Starego Rynku radarem SIR-8 wykonano na wniosek Państwowej Służby Ochrony Zabytków w Częstochowie, w związku z planowanym remontem, którego zakres przewidyje m.in. częściową niwelację fragmentu Rynku, likwidację zieleńca, zmianę nawierzchni. Analiza zapisów falowych skorelowana ze starymi planami i ikonografia ustaliła:

- strefę występowania reliktyw zabudowy w północnej części płyty Rynku (być może w tej strefie znajdował się ratusz),
- obrys dwóch budynków w południowo-wschodniej części płyty Rynku, z których jeden prawdopodobnie miał 2 piwnice (na różnym poziomie),
- prawdopodobne podziemne przejście z tych obiektów do budynku we wschodniej pierzei Rynku,
- strefę zagruzowania w północno-wschodniej części Rynku,
- strefę prawdopodobnego zachowania bruku w południowo-zachodniej części Rynku (na gł. ok. 20 cm).

Dokumentacja znajduje się w Państwowej Służbie Ochrony Zabytków w Częstochowie.

Planowane założenie wykopów archeologicznych w trakcie prac remontowych. Termin rozpoczęcia prac nieokreślony.

**Elbląg-Stare Miasto
AZP 15-51/23**

**Pracownie Konserwacji Zabytków sp.
z o. o. Pracownia Archeologii Miast
w Gdańsku**

Badania prowadzili mgr mgr Grażyna Nawrońska, Andrzej Gołębiowski, Mirosław Marcinkowski pod kierunkiem Tadeusza Nawrońskiego (autor sprawozdania). Finansowane przez Zarząd Miasta Elbląga. Trzynasty sezon badań. Miasto późnośredniowieczne i nowożytne (1237-1945).

Prowadzono badania w bloku zabudowy między ul. Św. Ducha, Wodną, Mostową, Ścieżka Kościelna. Pracami objęto wnętrza kamieniczki przy Św. Ducha 45 oraz podwórka działek przy Św. Ducha 44-46 i Mostowej 13-15. Ogólna powierzchnia badań wynosiła 565 m² (dotychczas badaniom poddano 5200 m² Starego Miasta).

W dobrze zachowanych nawarstwieniach na podwórkach odsłonięto wyjątkową jak na Elbląg liczbę poziomów konstrukcyjnych. Na podwórku działki Św. Ducha 45 było ich 9, a na sąsiednich po 6. W najstarszym poziomie odkryto system komunikacji wewnątrz bloku (drewniane uliczki) oraz relikty pierwszego rozmierzenia działek (ploty). Potwierdzają one dotychczasowe przypuszczenia o wytyczeniu większych działek, które w k. XIII w. uległy ponownemu rozmierzeniu lub podziałowi na mniejsze. Wśród typowych, ramowo-słupowych konstrukcji domów zwraca uwagę powszechniejsze niż w innych strefach Starego Miasta stosowanie konstrukcji zrębowej. Wyróżnia się tutaj budynek na działce Św. Ducha 46 postawiony na precyzyjnie wykonanym ruszcie.

Wprowadzenie zabudowy murowanej nie zawsze było dostosowane do istniejących granic działek. Widoczne są regulacje przestrzenne zarówno we frontowej partii działek, jak i w tylnej. Stosunkowo regularne są natomiast wymiary kamieniczek i ich powierzchnia (w świetle 98-110 m²). Wszystkie mury kamieniczek wzniesiono w wątku wendyjskim; oczywiście jako pierwsze powstały mury międzydziałkowe, później ściany szczytowe.